

ตัวแบบการพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับ เด็กกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อการสร้างความยุติธรรมทางสังคม กรณีศึกษา พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตากและจังหวัดตราด

บุชิตา สังข์แก้ว^๑ พันธรักษ์ ผูกพันธุ์^๒ ดำรงพล อินทร์จันทร์^๓

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแบบการพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อการสร้างความยุติธรรมทางสังคม พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษา พบว่า ตัวแบบการพัฒนานโยบายประกอบด้วย 1) การพัฒนากระบวนการนโยบายโดยระบุความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนา สร้างการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา และพัฒนาสิทธิและความสามารถในการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ และ 2) การพัฒนาเนื้อหา นโยบายโดยสร้างความเสมอภาคของโอกาส การเข้าถึงและคุณภาพการศึกษา และสร้างความสอดคล้องของระดับนโยบาย กติกาสากล กับบริบทของพื้นที่ ทั้งนี้ นโยบายต้องมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองต่อหลักการการสร้างความยุติธรรมทางสังคมด้านการศึกษา

คำสำคัญ การพัฒนานโยบาย เด็กปฐมวัย เด็กกลุ่มชาติพันธุ์ ความยุติธรรมทางสังคม เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

^๑ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร์ โรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต Email: sbuchita@yahoo.com

^๒ อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

^๓ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

วันที่รับบทความ: 22 มกราคม 2562 วันที่แก้ไขบทความ: 18 เมษายน 2562 และวันที่ตีพิมพ์: 2 พฤษภาคม 2562

Research

Models of Early Childhood Education Policy Development for Children of Ethnic Groups to Social Justice Building: The Case study of Special Economic Development Zone, Tak and Trad Provinces

Buchita Sungkaew^a Pantharak Phookpan^b Damrongpol Inchan^c

Abstract

This research aims to study a development model of early childhood education policy for ethnic children. It also aims at building social justice in Special Economic Development Zone of Tak and Trad provinces. The research was done by qualitative research. The results are as follows. First, a policy development should identify the importance and necessity of development, participation of development partners and rights and ability to develop ethnic groups to protect their rights. Second, a policy development should encourage equality of opportunities, accessibility and quality of education including policy that is consistent with international practices, local contexts within policy itself. Additionally, the policy must build social justice in education.

Keyword: Policy Development, Early Childhood Students, Ethnic Children, Social Justice, Special Economic Development Zone

^a Lecturer in Political Science Program, School of Law and Politics, Suan Dusit University, Email: sbuchita@yahoo.com

^b Lecturer in Public Administration Graduate School, Suan Dusit University

^c Assistant Professor, Faculty of Archaeology, Silpakorn University

Received: 22 January 2019, Revised: 18 April 2019, Accepted: 2 May 2019

1. บทนำ

จังหวัดตากและจังหวัดตราดเป็นพื้นที่ที่มีเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ครอบคลุมทั้งเด็กชนเผ่าพื้นเมืองและเด็กที่เป็นบุตรหลานแรงงานต่างด้าว รวมทั้งเป็นพื้นที่ที่ได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 1 เมื่อปี พ.ศ. 2558 ซึ่งมีทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน ซึ่งจะมีการหลั่งไหลของแรงงานต่างด้าวมากขึ้น และส่งผลกระทบต่อปัญหาประชากรแฝงและแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นของประชากรเด็กต่างด้าว ปัญหาสังคมทั้งด้านชุมชนแออัด ยาเสพติด อาชญากรรม โรคติดต่อร้ายแรงแถบชายแดน ปัญหาการไม่ได้รับความยุติธรรมจากการพัฒนาแก่ชาวไทยและเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชนเผ่าพื้นเมืองในไทย ปัญหาเหล่านี้กลายเป็นภาระที่ต้องแบกรับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องที่ต้องจัดการดูแลภายใต้หลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่รับผิดชอบ

ตารางที่ 1 ลักษณะร่วมบางประการของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด

จังหวัด	นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา	ศักยภาพพื้นที่ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	กลุ่มชาติพันธุ์	การเตรียมความพร้อม
จังหวัดตาก	1.กติกาสากล สิทธิเด็กสากล, ปฏิญญาสากลว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน, กรอบประชาคมอาเซียนด้านสิทธิและความยุติธรรมทางสังคม 2. นโยบายส่วนกลาง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12ฯ, นโยบายรัฐบาลด้านเด็กปฐมวัย,	นิคมอุตสาหกรรม การค้าชายแดน เขตปลอดอากร ระบบโครงข่ายการขนส่งและขนถ่ายสินค้า การท่องเที่ยว สินค้าเกษตร	ปาเกะญอ เมียนมา ละหู่ ลีซู ม้ง ลัวะ พม่า ไทยใหญ่ จีนยูนนาน มอญ โรฮิงญา ชิกซ์ ฮินดู	ระบบโครงสร้างพื้นฐาน ระบบรองรับแรงงานข้ามชาติ ระบบบริการสาธารณะด้านการศึกษาและสาธารณสุข จัดตั้งสำนักงานบริหารเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ
จังหวัดตราด	นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย, แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัยฯ, แผนแม่บทการพัฒนาภาคกลุ่มชาติพันธุ์, นโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 3. นโยบายระดับพื้นที่ แผนปฏิบัติการตามนโยบายส่วนกลาง, นโยบายจังหวัด, นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา, นโยบายการจัดการศึกษาท้องถิ่น, นโยบายพิเศษหรือบูรณาการ	นิคมอุตสาหกรรม การค้าชายแดน เขตปลอดอากร การท่องเที่ยว สินค้าประมง	เขมรถิ่นไทย/พลัดถิ่น เซเร กระซองญวน	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐสำรวจข้อมูลผลกระทบจากเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ที่มา: Sangkaew et al. (2018: 4)

การพัฒนา นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์จึงมีความจำเป็นสำหรับหน่วยงานรับผิดชอบ เนื่องจากทิศทางและแนวโน้มการพัฒนา นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ฯ จากเงื่อนไขภายนอก ได้แก่ กติกาสากลที่สำคัญ คือ ปฏิญญาอนุสัญญาองค์การสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ปฏิญญาสากลการประชุมโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน ค.ศ. 2015 และความร่วมมือประชาคมอาเซียนด้านสิทธิและความยุติธรรมทางสังคม ค.ศ. 2015 และ เงื่อนไขภายใน ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) แผนยุทธศาสตร์ชาติ ด้านเด็กปฐมวัย (พ.ศ. 2560-2564) และแผนแม่บทการพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย (พ.ศ. 2558-2560) เงื่อนไขเหล่านี้ต่างมีจุดร่วม “การพัฒนาภายในทิศทางเดียวกัน” นั่นคือ การสร้างความยุติธรรมทางสังคม โดยการขยายโอกาสและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเสมอภาค การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษา ความสอดคล้องของระดับนโยบายกับกติกาสากล การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่มาจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน การส่งเสริมสิทธิและความสามารถในการพิทักษ์สิทธิด้านการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ และการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โดยยึดหลักการพัฒนาค้นคว้าคู่กับการพัฒนาพื้นที่

นอกจากนี้ การทบทวนวรรณกรรมจากการวิจัยนี้ทำให้ค้นพบว่าสถานภาพองค์ความรู้ด้านนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ยังมีอย่างจำกัด งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับประถมศึกษา รองลงมาคือ มัธยมศึกษา และปฐมวัย ตามลำดับ โดยศึกษาในประเด็นรูปแบบการเรียนการสอน หลักสูตรการศึกษาท้องถิ่น การผลิตสื่อการเรียนรู้ การจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม บทบาทครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการจัดการศึกษา สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิต และวิถีชีวิต วัฒนธรรม อัตลักษณ์ผู้เรียน ขณะที่งานวิจัยเกี่ยวกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดตากและจังหวัดตราดมีการศึกษาในประเด็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ การค้าชายแดน แรงงานข้ามชาติ/ต่างด้าว และความมั่นคงสงบเรียบร้อยของพื้นที่ชายแดน การทบทวนวรรณกรรมจึงสะท้อนให้เห็นว่าองค์ความรู้ด้านการพัฒนา นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ยังมีความขาดแคลน จึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาวิจัยเพื่อประโยชน์ทั้งในแง่วิชาการและภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะสำหรับพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ด้วยปรากฏการณ์ดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “ตัวแบบการพัฒนา นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อการสร้าง ความยุติธรรมทางสังคม กรณีศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด” โดยคาดหวังว่าการวิจัยนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในแง่คุณค่าวิชาการ โดยการสร้างองค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะในมิติการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ และคุณค่าประโยชน์ทางปฏิบัติ โดยการเป็นฐานข้อมูลความรู้สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบการพัฒนา นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่รับผิดชอบภายใต้หลักการความยุติธรรมทางสังคมต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่และผลกระทบการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราดที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์

2.2 เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาในอนาคตของนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด

2.4 เพื่อนำเสนอตัวแบบการพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อการสร้างความยุติธรรมทางสังคม พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด

3. การทบทวนวรรณกรรม

3.1 การพัฒนานโยบายสาธารณะ (public policy development) Phuhlisani (2009) Amathole District Municipality (2014) Engineering Institution of Technology (2015) และ Risk and Compliance Officer (2015) จัดแบ่งการพัฒนานโยบายเป็น 2 ภาคส่วน ได้แก่ 1) การพัฒนากระบวนการนโยบาย ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนหลัก คือ (1) การระบุประเด็นนโยบาย (2) การแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนานโยบาย (3) การปรึกษาหารือกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือภาคีการพัฒนานโยบาย (4) การสื่อสารร่างนโยบายกับสาธารณชน (5) การนำนโยบายไปปฏิบัติ และ (6) การประเมินผลและการทบทวนนโยบาย นอกจากนี้ การพัฒนากระบวนการนโยบายยังสามารถจำแนกตามระยะเวลาดำเนินการ 8 ระยะ ดังนี้ (1) การทบทวนนโยบายและบริบท (2) การระบุประเด็นนโยบาย (3) การออกแบบนโยบาย (4) การปรึกษาหารือกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (5) การจัดทำนโยบายฉบับสมบูรณ์และการอนุมัติ (6) การสื่อสารนโยบายกับสาธารณชน (7) การนำนโยบายไปปฏิบัติ และ (8) การประเมินผลนโยบายและทบทวนนโยบาย และ 2) การพัฒนาเนื้อหา นโยบาย ประกอบด้วย (1) การทบทวนนโยบายและบริบทของพื้นที่นโยบาย (2) การออกแบบนโยบายหรือพัฒนาร่างนโยบาย และ (3) การจัดทำนโยบายฉบับสมบูรณ์และการอนุมัติ

3.2 ความยุติธรรมทางสังคม (social justice) Rawls (1972) ให้ความหมายความยุติธรรมทางสังคม คือ ความยุติธรรมเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานของสังคม หรือวิธีที่สถาบันหลักของสังคมกระจายสิทธิพื้นฐานและหน้าที่ รวมถึงกำหนดการจัดแบ่งผลประโยชน์จากความร่วมมือของสังคม” ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อบุคคลได้รับสิทธิและเสรีภาพเสียก่อน โดยที่สิทธิและเสรีภาพจะถูกกำกับด้วยศีลธรรม กรอบคิดความยุติธรรมทางสังคมยังเป็นกฎบัตรพื้นฐานสำหรับการจัดระเบียบทางสังคมที่ดี เป็นการใช้หลักความยุติธรรมกำกับดูแลโครงสร้างพื้นฐานของสังคม หรือเป็นแนวทางให้สถาบันทางสังคมสามารถกระจายสิทธิและหน้าที่ และการจัดแบ่งผลประโยชน์จากความร่วมมือทางสังคมได้อย่างชัดเจนขึ้น ส่วนความยุติธรรมทางสังคมด้านการศึกษา Adams, Bell and Griffin (2007) ให้ความหมายว่า หมายถึง การขับเคลื่อนหรือการมุ่งให้สังคมมีความเท่าเทียมกัน เพื่อให้ทุกคนที่มีความหลากหลายได้เข้าถึงคุณภาพใน

การจัดการศึกษาสำหรับทุกคน โดยการกระจายทรัพยากรอย่างเท่าเทียม รวมทั้งความปลอดภัยทางวัฒนธรรม ร่างกาย และจิตใจ นอกจากนี้ Fainstein (2010) Postsecondary Education Commission (2005) Equality Commission for Northern Ireland (2012) และ Liangprasert (2014: 123) ได้เสนอหลักการสำคัญของความยุติธรรมทางสังคมด้านการศึกษา 3 ประการ ได้แก่ 1) หลักความเสมอภาค คือ การกระจายทรัพยากร โอกาสการพัฒนา สิทธิและบริการ และผลประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับกลุ่มคนของสังคมอย่างเสมอภาค โดยคำนึงถึงความจำเป็นหรือความขาดแคลน ความถูกต้องดีงาม และการช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบาก 2) หลักความหลากหลาย คือ การยอมรับและเข้าใจความแตกต่างของกลุ่มคนในด้านวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา เศรษฐกิจและสังคม ภาครัฐต้องจัดบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองความหลากหลายของสังคม โดยคำนึงถึงการยอมรับและเคารพในความแตกต่างของวัฒนธรรม และ 3) หลักความเป็นประชาธิปไตย คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยคำนึงถึงสิทธิพื้นฐานของมนุษย์และพลเมือง

3.3 สิทธิเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ (child rights of ethnic group) สิทธิเด็กเป็นสิทธิที่กำหนดไว้ภายใต้ปฏิญญาสากลด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 เป็นสิทธิประเภทหนึ่งในกลุ่มสิทธิมนุษยชน โดยที่องค์การสหประชาชาติได้กำหนดพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนเฉพาะสำหรับเด็ก เรียกว่า “อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989” (The Convention on the Rights of the Child: CRC) เพื่อให้ประเทศสมาชิกได้ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อเด็กภายใต้พื้นฐานเดียวกัน อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กถือเป็นแม่บทของประเทศไทยในการดำเนินนโยบาย กฎหมาย และบริหารจัดการศึกษาสำหรับเด็ก สำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก “ส่วนที่ 1 ข้อที่ 2 รัฐภาคีจะเคารพและประกันสิทธิตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้ แก่เด็กทุกคนที่อยู่ในเขตอำนาจของตน โดยปราศจากเลือกปฏิบัติไม่ว่าชนิดใด ๆ อย่างไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ สีผิว ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น ต้นกำเนิดทางชาติ ชาติพันธุ์ หรือสังคม ทรัพย์สิน ความทุพพลภาพ การเกิดหรือสถานะอื่น ๆ ของเด็ก หรือบิดามารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมาย” สิทธิดังกล่าวอยู่ภายใต้หลักการพื้นฐานสำคัญ คือ การไม่เลือกปฏิบัติ (Non-discrimination) โดยให้ความสำคัญแก่เด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมและไม่คำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก

3.4 การมีส่วนร่วมของประชาชน (public participation) ประกอบด้วย 5 ระดับ ได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมในระดับข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานจะเป็นผู้ทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูล ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลที่ครบถ้วน เพียงพอต่อการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
- 2) การมีส่วนร่วมในระดับหารือ โดยประชาชนเป็นฝ่ายให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงาน
- 3) การเข้ามามีบทบาทร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน โดยที่ประชาชนร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน ในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ
- 4) การสร้างความร่วมมือ ภายใต้กระบวนการจัดตั้งคณะกรรมการ หรือที่ปรึกษาร่วมภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน เพื่อการทำงานและการตัดสินใจร่วมกัน
- 5) การให้อำนาจแก่ประชาชน คือ กระบวนการทำประชามติของภาคประชาชน ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีประโยชน์ต่อการลดความขัดแย้งและมีกระบวนการแก้ไขปัญหาอย่างมีส่วนร่วม

ร่วม สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีและความเข้าใจให้เกิดขึ้นระหว่างประชาชน ชุมชน ภาคเอกชน และ
ภาครัฐ (Yang-dee and Munpakdee, 2016)

4. วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้อาศัยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การพัฒนานโยบายสาธารณะ ความยุติธรรมทางสังคม
การมีส่วนร่วมของประชาชน สิทธิเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีเกณฑ์การเลือก
พื้นที่ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 เกณฑ์การเลือกพื้นที่ การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีเกณฑ์การเลือกพื้นที่ศึกษา ดังนี้

1) ลักษณะร่วมของพื้นที่ ได้แก่ (1) เป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจตามศักยภาพพื้นที่
คือ การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม การขยายการค้าชายแดน ระบบการขนส่งหรือโลจิสติกส์ การท่องเที่ยว
และความพร้อมด้านกำลังแรงงานต่างด้าว (2) การครอบคลุมครอบคลุมครัวกลุ่มชาติพันธุ์ 2 กลุ่ม คือ
ครอบครัวชนเผ่าพื้นเมือง และครอบครัวแรงงานต่างด้าว (3) ความตื่นตัวและความต้องการของหน่วยงาน
ในพื้นที่ต่อการเตรียมความพร้อมรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

2) ลักษณะเฉพาะของพื้นที่ (1) กรณีจังหวัดตาก มีการตื่นตัวและเตรียมความพร้อม
รองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ มีเป้าหมายให้จังหวัดตากเป็นต้นแบบเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรก
ของประเทศไทย มีนโยบายพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการ
จัดบริการสาธารณะ และสภาพปัญหาความซับซ้อนหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์และหน่วยงานที่มี
บทบาทจัดการศึกษาปฐมวัย (2) กรณีจังหวัดตราด มีการตื่นตัวและเตรียมความพร้อมรองรับเขตพัฒนา
เศรษฐกิจพิเศษ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการพัฒนาการจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษาสำหรับ
กลุ่มชาติพันธุ์เพื่อรับมือกับผลกระทบของเขตพัฒนาเศรษฐกิจ

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร (document study) ประกอบด้วย (1) เอกสาร
ขั้นต้นที่เป็นหลักฐานโดยตรง เช่น กติกาสากล อนุสัญญาสากล นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
แผนพัฒนาของท้องถิ่น และ (2) เอกสารชั้นรอง เช่น รายงานการวิจัย รายงานผลการดำเนินงาน รายงาน
ประจำปี วารสารที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (field work study) กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้
ข้อมูลหลัก กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยนี้ คือ ผู้มีบทบาท อำนาจหน้าที่ หรือประสบการณ์เกี่ยวข้องกับ
นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ให้สิทธิการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็ก โดย
เลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีคุณสมบัติการเป็นตัวแทนกลุ่มเป้าหมาย ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จากผู้มี
ตำแหน่งผู้บริหารภาครัฐ ตัวแทนกลุ่มผู้ปกครองกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้บริหารองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ผู้บริหาร
องค์กรพัฒนาเอกชน โดยจำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) ผู้ให้สิทธิด้านการศึกษาแก่เด็กกลุ่มชาติพันธุ์
โดยตรง ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหารสำนักงานจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก ตัวแทนผู้ปกครองเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 38 ราย และ (2) ผู้ให้สิทธิด้านการศึกษาแก่เด็กกลุ่ม

ชาติพันธุ์โดยอ้อม ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหารองค์กรพัฒนาเอกชน และผู้บริหารหอการค้าจังหวัด จำนวน 6 ราย สำหรับเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เจาะลึกรายบุคคล แบบสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม และแบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม

ตารางที่ 2 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด

กลุ่มเป้าหมายที่มีบทบาทโดยตรง	ผู้ให้ข้อมูลหลักจังหวัดตาก	ผู้ให้ข้อมูลจังหวัดตราด
<p>1.หน่วยงานภาครัฐ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานจังหวัด - สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดตากและตราด - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - สถานศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> - ท้องถิ่นจังหวัดตาก - นายกเทศมนตรีเทศบาลนครแม่สอด - ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลนครแม่สอด - รักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีลยิดนุรุลอิสลาม เทศบาลนครแม่สอด - หัวหน้าฝ่ายอำนวยการสำนักปลัดเทศบาลเทศบาลตำบลท่าสายลวด - หัวหน้าฝ่ายกองการศึกษา เทศบาลตำบลท่าสายลวด - นายกองค้การบริหารส่วนตำบลแม่ปะ - ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ปะ - รักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแม่ปะองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ปะ - นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลแม่ระมาด - ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลตำบลแม่ระมาด - หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยบง เทศบาลตำบลแม่ระมาด - ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ระมาด - นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลแม่จะเรา - ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลตำบลแม่จะเรา - นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลทุ่งหลวง - ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง - ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังผาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง - ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลตำบลพบพระ - นายกองค้การบริหารส่วนตำบลช่องแคบ - หัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมองค์การบริหารส่วนตำบลช่องแคบ 	<ul style="list-style-type: none"> - รองผู้ว่าราชการจังหวัดตราด - กรรมการบริหารเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ - ท้องถิ่นจังหวัดตราด - หัวหน้ากลุ่มงานกฎหมายระเบียบและเรื่องร้องทุกข์ - นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลคลองใหญ่ - หัวหน้าส่วนงานการศึกษาเทศบาลตำบลคลองใหญ่ - รักษาการแทนผู้อำนวยการกองการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลคลองใหญ่ - ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลคลองใหญ่ - รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหาดเล็ก - นายกองค้การบริหารส่วนตำบลไม้รูด - หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านคลองมะนาวองค์การบริหารส่วนตำบลไม้รูด

กลุ่มเป้าหมายที่มีบทบาทโดยตรง	ผู้ให้ข้อมูลหลักจังหวัดตาก	ผู้ให้ข้อมูลจังหวัดตราด
	-นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคีรีราษฎร์ -หัวหน้าส่วนงานการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลคีรีราษฎร์	
2.กลุ่มผู้ปกครองกลุ่มชาติพันธุ์	-ประธานชุมชนแม่สอด (ตัวแทนผู้ปกครองกลุ่มชาติพันธุ์)	-ตัวแทนกลุ่มผู้ปกครองกลุ่มชาติพันธุ์คลองใหญ่
กลุ่มเป้าหมายที่มีบทบาทโดยอ้อม	ผู้ให้ข้อมูลหลักจังหวัดตาก	ผู้ให้ข้อมูลจังหวัดตราด
1. องค์กรพัฒนาเอกชน	-ผู้อำนวยการมูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน -เลขาธิการสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย	
2. องค์กรภาคเอกชน	-ประธานหอการค้าจังหวัดตาก -ผู้ประกอบการธุรกิจสหกรณ์แม่สอด	-ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรเพื่อการแปรรูปและส่งออก (แทนประธานหอการค้าจังหวัดตราด) -ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมในท้องถิ่น

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยนี้มี (1) หน่วยการวิเคราะห์ ได้แก่ นโยบายสาธารณะระดับพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด (2) เครื่องมือการวิเคราะห์ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยถอดความข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลตามประเด็น และวิเคราะห์สังเคราะห์ เชื่อมโยงเหตุและผล อธิบายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวความคิดการวิจัย

5. ผลการวิจัย

5.1 บริบทพื้นที่และผลกระทบการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด

5.1.1 บริบทพื้นที่ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราดเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่อยู่ในระยะการพัฒนาวงเวลาเดียวกัน โดยทั้ง 2 พื้นที่มีบริบททั่วไป กล่าวคือ (1) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากประกอบด้วยพื้นที่อำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาด และอำเภอพบพระ เป็นพื้นที่ที่ศักยภาพขยายการค้าชายแดนภาคตะวันตก ไทย-เมียนมาร์ เชื่อมต่อสู่ประเทศจีนและอินเดีย และจัดอยู่ในเส้นทางสายเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ CLMV-T และกลุ่มประเทศ GMS รวมทั้งเป็นพื้นที่ที่ศักยภาพด้านอุตสาหกรรม การบริการและการท่องเที่ยว และการเกษตร และเป็นแหล่งแรงงานต่างด้าวจำนวนมากจากประเทศเพื่อนบ้าน (2) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราดประกอบด้วยอำเภอคลองใหญ่ เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพขยายการค้าชายแดนภาคตะวันออก ไทย-กัมพูชา เชื่อมต่อการขนส่งฝั่งทะเลอ่าวไทยสู่ฝั่งทะเลอันดามัน และจัดอยู่ในเส้นทางสายเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ CLMV-T และกลุ่มประเทศ GMS เช่นเดียวกับจังหวัดตาก รวมทั้งเป็นพื้นที่ที่ศักยภาพด้านการบริการและการท่องเที่ยว การเกษตรและการประมง โดยมีแรงงานต่างด้าวชาวกัมพูชาจำนวนมาก

5.1.2 บริบทเฉพาะ (1) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากมีสภาพภูมิศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสูงสลับซับซ้อน มีกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองและกลุ่มแรงงานต่างด้าว โดยมีอำเภอแม่สอดเป็นพื้นที่เป้าหมายการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม อำเภอแม่ระมาดเป็นศูนย์อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าทางการเกษตร และอำเภอพบพระเป็นพื้นที่เกษตร การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และที่อยู่อาศัย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากเป็นพื้นที่ที่ใช้แรงงานต่างด้าวเข้มข้น และมีกลุ่มนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตากในภาพรวมต้องการให้เป็นจังหวัดนำอยู่ และมีการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (2) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราดมีสภาพภูมิศาสตร์ฝั่งทะเลอ่าวไทย มีกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะชาวกัมพูชาจำนวนมาก มีพื้นที่อำเภอคลองใหญ่เป็นพื้นที่เป้าหมายการพัฒนา โดยมุ่งให้เป็นเมืองบริการ การค้าระหว่างประเทศครบวงจร การบริการและการท่องเที่ยว การเกษตร และการประมง พื้นที่ชายแดนอำเภอคลองใหญ่จังหวัดตราดมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชาวกัมพูชา เนื่องจากการมีประวัติศาสตร์การเมืองร่วมกัน การสมรสข้ามกลุ่มชาติพันธุ์ระหว่างชาวไทยกับชาวกัมพูชาจำนวนมากหนึ่งจนเป็นระบบเครือญาติ ตลอดจนการผสมกลมกลืนวัฒนธรรมระหว่างกัน

5.1.3 ผลกระทบจากการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (1) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากได้รับการคาดการณ์จากผู้บริหารส่วนจังหวัดและผู้บริหารท้องถิ่นว่าจะมีผลกระทบทางลบเกิดขึ้นในพื้นที่ ได้แก่ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่กับภาครัฐและภาคเอกชนด้านการจัดการทรัพยากรที่ดิน ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวไทยกับชาวพม่ากลุ่มแรงงานต่างด้าว ปัญหาประชากรแฝงและแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของประชากรวัยเด็กทั้งกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองและกลุ่มแรงงานต่างด้าว ปัญหาสังคม โดยเฉพาะปัญหาชุมชนแออัด อาชญากรรม ยาเสพติด การค้าประเวณี และโรคติดต่อร้ายแรง และปัญหาความไม่ได้รับความยุติธรรมจากการพัฒนา โดยการมองว่าเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเอื้อผลประโยชน์ต่อกลุ่มทุนภายนอก มากกว่าการเอื้อประโยชน์แก่ประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งมีการเข้ามาแย่งชิงการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของพื้นที่หรือท้องถิ่น (2) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราดได้รับการคาดการณ์จากผู้บริหารส่วนจังหวัดและผู้บริหารท้องถิ่นว่าจะมีผลกระทบทางลบเกิดขึ้นในพื้นที่ ได้แก่ ปัญหาประชากรแฝงกลุ่มแรงงานต่างด้าว แนวโน้มการนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาไทย ปัญหาสังคม อาทิ ปัญหายาเสพติดและปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาขยะบกและทะเล และปัญหาความไม่ได้รับความยุติธรรมจากการพัฒนา การเข้ามาแย่งชิงทรัพยากรในพื้นที่จากกลุ่มทุนภายนอก รวมถึงแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีส่วนร่วมรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะใด ๆ ทั้งนี้ บริบทและผลกระทบของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราดมีผลต่อการจัดเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับลักษณะบริบทและผลกระทบดังกล่าว

5.2 สถานภาพปัจจุบันของนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด

5.2.1 ด้านกระบวนการนโยบาย

1) การมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนานโยบาย

(1) การมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมาดั้งเดิมและมีสัญชาติไทย และกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มแรงงานต่างด้าว กล่าวคือ

ก. การมีส่วนร่วมของกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากจัดอยู่ใน 5 ระดับ ได้แก่ หนึ่ง การมีส่วนร่วมระดับข้อมูล คือ การได้รับข้อมูลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาเกี่ยวกับการขอมูลการนำบุตรหลานเข้าเรียน ผ่านช่องทางประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เช่น บอร์ด แผ่นป้าย แผ่นพับ เสียงตามสาย สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น รวมถึงข้อมูลการจัดการเรียนการสอนในแต่ละปีการศึกษา โดยมีการสื่อสารด้วยภาษาไทยแก่กลุ่มชาติพันธุ์ สอง การมีส่วนร่วมระดับปรึกษาหารือ กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมประชุม แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกับผู้ปกครองอื่น ๆ และสถานศึกษา ช่วยสะท้อนปัญหาและความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของแต่ละชนเผ่า สาม การมีส่วนร่วมระดับการมีบทบาททำกิจกรรมร่วมกับสถานศึกษา เช่น ร่วมเป็นครูวิทยากรถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา เล่านิทานพื้นเมือง ร่วมกิจกรรมวันสำคัญหรือวันตามประเพณี ร่วมเป็นจิตอาสาทำความสะอาด ซ่อมแซม ปรับปรุง สถานศึกษา เป็นต้น สี่ การมีส่วนร่วมระดับสร้างความร่วมมือโดยการร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการชุมชน มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และร่วมปฏิบัติงานกับสถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ห้า การมีส่วนร่วมระดับการให้อำนาจประชาชน กลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าพื้นเมืองที่มีสัญชาติไทยมีสิทธิเป็นผู้แทนของท้องถิ่นเพื่อรับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล และมีสิทธิเป็นผู้บริหารท้องถิ่น ทำหน้าที่เสนอหรือผลักดันนโยบายการศึกษาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

ข. กลุ่มแรงงานต่างด้าวในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราดจัดอยู่ใน 3 ระดับ ได้แก่ หนึ่ง การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ผ่านช่องทางประชาสัมพันธ์จากสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งข้อมูลภาษาไทยและภาษาพม่า สอง ระดับปรึกษาหารือร่วมกับสถานศึกษา และ สาม ระดับการมีบทบาททำกิจกรรมร่วมกับสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน แต่ไม่ได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมระดับการสร้างความร่วมมือโดยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ของสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระดับการมีอำนาจตัดสินใจในนโยบายการจัดการศึกษา โดยเป็นตัวแทนชุมชนเพื่อมีตำแหน่งทางการบริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เนื่องจากสถานะส่วนบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย หรือการเป็นบุคคลไร้สัญชาติ สาเหตุจากข้อจำกัดทางกฎหมาย และการรักษาความมั่นคงภายในของประเทศไทย

(2) การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราดส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในบทบาททำกิจกรรมร่วมกับสถานศึกษา ในลักษณะการสนับสนุนทุนการศึกษา การบริจาคสิ่งของ อุปกรณ์การเรียนและกีฬา การสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน ทั้งนี้

การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนยังมีข้อจำกัดในด้านการไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่และสถานศึกษา ทั้งยังเข้ามามีส่วนร่วมเป็นครั้งคราว จึงเป็นการมีส่วนร่วมแบบไม่ยั่งยืน

2) สิทธิและความสามารถในการพิทักษ์สิทธิด้านการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์

ผู้ปกครองกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองและกลุ่มแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่รับรู้สิทธิด้านการศึกษาสำหรับบุตรหลาน และพาบุตรหลานมาใช้สิทธิดังกล่าว แต่ความสามารถในการพิทักษ์ยังไม่ครอบคลุมถึงกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองบนพื้นที่สูง ตั้งบ้านเรือนอาศัยห่างไกลสถานศึกษา ฐานะยากจน และมีข้อจำกัดการสื่อสารภาษาไทย รวมถึงไม่ครอบคลุมกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่มีฐานะยากจน

5.2.2 ด้านเนื้อหานโยบาย

1) ความเสมอภาคของโอกาส การเข้าถึง และคุณภาพการศึกษา

(1) ความเสมอภาคของโอกาสและการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราดดำเนินนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ตามหลักสิทธิเด็ก สิทธิมนุษยชน หลักเมตตาธรรม และความเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติระหว่างเด็กไทยทั่วไปกับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ สิทธิการเข้าถึงการศึกษาของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ขึ้นอยู่กับหลักฐานในการสมัครเข้าเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหลักฐานในการรับนักเรียนนักศึกษาเข้าเรียนในสถานศึกษา พ.ศ. 2548 หากเด็กคนใดไม่มีหลักฐานใด ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาใช้หลักความยืดหยุ่นในการให้โอกาสทางการศึกษาและการเกื้อยงงบประมาณท้องถิ่น

(2) คุณภาพการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินจัดการคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย และมาตรฐาน อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้หลักสูตรแกนกลางควบคู่กับหลักสูตรท้องถิ่น มีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเคารพความแตกต่าง อัตลักษณ์ และวัฒนธรรม ระหว่างเด็กไทยทั่วไปกับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์

2) ความสอดคล้องของระดับนโยบาย กติกาสากล กับบริบทพื้นที่ องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นดำเนินนโยบายการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) รัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2560 นโยบายกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย และการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารท้องถิ่นและผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้รับรู้กติกาสากลและนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ของส่วนกลาง โดยเฉพาะอนุสัญญาองค์การสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 และนโยบายการจัดการสำหรับเด็กด้อยโอกาส พ.ศ. 2548 เนื่องจากมิได้รับการเผยแพร่ข้อมูลจากหน่วยงานส่วนกลางที่เกี่ยวข้อง

5.3 แนวทางการพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด

5.3.1 การพัฒนากระบวนการนโยบาย ประกอบด้วย 1) ความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนานโยบาย โดยการจัดการศึกษาให้สอดคล้องตามหลักสิทธิเด็ก สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และทิศทางการพัฒนา การเตรียมความพร้อมทรัพยากรมนุษย์สำหรับพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ การกระจายอำนาจทางการศึกษา การพัฒนานโยบายภาพรวมของการจัดการศึกษาระดับพื้นที่และเป็นนโยบายระยะยาว มีวิสัยทัศน์และแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากมีข้อเสนอเพิ่มเติมให้จัดทำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นนโยบายเฉพาะด้านเพื่อประสิทธิภาพและคุณภาพของการศึกษา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ และ 2) การสร้างการมีส่วนร่วมในนโยบาย ควรสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์พัฒนาศักยภาพตนเองและการเป็นผู้นำชุมชนท้องถิ่นเพื่อเข้าร่วมในนโยบายการจัดการศึกษาให้มากขึ้น ควรส่งเสริมให้กลุ่มแรงงานต่างด้าวรวมกลุ่มกันในรูปแบบคณะกรรมการกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่มีการจัดตั้งกันเอง และมีตัวแทนมาประสานกับภาครัฐและสถานศึกษาเพื่อการจัดการศึกษาของบุตรหลาน ควรส่งเสริมภาคเอกชนมีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาท้องถิ่นในรูปแบบกองทุน และมีคณะกรรมการดำเนินงานร่วมกันระหว่างภาคเอกชน ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ตลอดทั้งควรส่งเสริมบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนและนักวิชาการให้มีบทบาทสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษให้มากขึ้น

5.3.2 การพัฒนาเนื้อหา นโยบาย ประกอบด้วย 1) การสร้างความเสมอภาคของโอกาส การเข้าถึง และคุณภาพการศึกษา โดยภาครัฐส่วนกลางควรจัดสรรงบประมาณสำหรับขยายโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กกลุ่มชาติพันธุ์ ภาครัฐและภาคเอกชนร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบกองทุนและกลไกร่วมภาคีพัฒนาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของการศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรเน้นให้เด็กเป็นคนดี คนเก่ง มีจิตบริการและจิตสาธารณะ มีทักษะด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาประเทศเพื่อนบ้าน ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาอินเดียน รวมทั้งปลูกฝังให้เด็กต่างด้าวมีความรู้สึกและทัศนคติที่ดีต่อสังคมไทย เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย และเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 และ 2) การสร้างความสอดคล้องของระดับนโยบาย กติกาสากล และบริบทของพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐส่วนกลางควรมีการเผยแพร่ความรู้กติกาสากลและนโยบายส่วนกลางเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงกติกาของประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะด้านสังคมและวัฒนธรรมว่าด้วยความร่วมมือด้านความยุติธรรมทางสังคมด้านการศึกษา และผลกระทบจากการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษต่อท้องถิ่น

5.4 ตัวแบบการพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด

การวิจัยนี้ นำแนวคิดการพัฒนานโยบายสาธารณะ และแนวคิดความยุติธรรมทางสังคม มาปรับใช้ในการพัฒนาตัวแบบการพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ใน

เขตพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด โดยพบว่านโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด มีความเหมือนและแตกต่างกันในแต่ละประเด็น โดยสามารถเทียบเคียงการพัฒนานโยบายและความยุติธรรมทางสังคมด้านการศึกษา และพัฒนาเป็นต้นแบบการพัฒนานโยบาย ดังนี้

5.4.1 เป้าหมายการพัฒนานโยบายเพื่อการสร้าง ความยุติธรรมทางสังคม

คณะผู้วิจัยสังเคราะห์การกำหนดเป้าหมายการพัฒนานโยบายเพื่อตอบสนองต่อหลักการความยุติธรรมทางสังคมด้านการศึกษา 5 ประการ ได้แก่

1) **หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ** เป็นการแสดงถึงการให้ความสำคัญต่อสิทธิเสรีภาพ การวางบรรทัดฐานของความยุติธรรมเพื่อคุ้มครองเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ด้อยโอกาส ขณะเดียวกันก็ไม่ควรละเลยเด็กชาวไทยที่เป็นเด็กยากจนด้อยโอกาสที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน

2) **หลักความเสมอภาค** เป็นการจัดการให้คนด้อยโอกาสที่สุดของสังคมได้รับสิทธิประโยชน์อย่างเหมาะสม คนด้อยโอกาสในที่นี้ หมายถึง เด็กกลุ่มชาติพันธุ์ที่มาจากครอบครัวยากจนและยากจนที่สุด เด็กบนพื้นที่สูงหรือพื้นที่ห่างไกลสถานศึกษา เด็กเหล่านี้ควรได้รับโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาอย่างมีคุณภาพอย่างเสมอภาคกับเด็กชาวไทยทั่วไป

3) **หลักการกระจายทรัพยากรและการแบ่งสรรผลประโยชน์** เป็น (1) การกระจายหรือจัดสรรทรัพยากรอย่างยุติธรรมโดยภาครัฐ และ (2) การแบ่งสรรผลประโยชน์หรือกำไรของภาคเอกชนสู่สังคม โดยเฉพาะเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นผู้ด้อยโอกาส รวมถึงเด็กชาวไทยผู้ด้อยโอกาส ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา การเข้าถึงการศึกษา และการศึกษาอย่างมีคุณภาพมากขึ้น การแบ่งสรรผลประโยชน์นี้สามารถดำเนินการในรูปแบบกลไกคณะกรรมการความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคสังคม โดยการมีการบริหารจัดการร่วมกันในลักษณะต่าง ๆ การจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาของเด็กกลุ่มด้อยโอกาสทั้งที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์และเด็กไทย โดยกองทุนต้องมีการสร้างกฎเกณฑ์ กติกา ในการกระจายทรัพยากรจากกองทุนเพื่อสร้างโอกาสในการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคตของเด็ก

4) **หลักการยอมรับความหลากหลาย** การยอมรับและเข้าใจความแตกต่างด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน รวมถึงความแตกต่างด้านเศรษฐกิจและสังคม การแสดงการเคารพวัฒนธรรม อัตลักษณ์ของผู้เรียน การจัดเรียนการสอนที่ไม่ครอบงำและกีดกันการแสดงออกทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของผู้เรียน การจัดให้มีโครงการที่สร้างความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์

5) **หลักประชาธิปไตย** เป็นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในนโยบายการจัดการศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครอง ชุมชน เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าพื้นเมือง องค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการ การพัฒนาศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าพื้นเมืองให้เป็นผู้มีบทบาทมีส่วนร่วมตัดสินใจในนโยบายการจัดการศึกษามากขึ้น และการส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์รวมกลุ่มปกป้องสิทธิผลประโยชน์ของตนเอง โดยเฉพาะสิทธิทางการศึกษาสำหรับบุตรหลาน

5.4.2 การพัฒนากระบวนการและเนื้อหา นโยบาย

1) การพัฒนากระบวนการนโยบาย

(1) การระบุความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนานโยบาย

ก. การทบทวนนโยบาย การพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด โดยหลักการควรมีความสอดคล้องกับกติกาสากล ได้แก่ อนุสัญญาองค์การสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ปฏิญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ค.ศ. 2007 และแผนประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านสิทธิและความยุติธรรมทางสังคม นโยบายส่วนกลาง ได้แก่ นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส พ.ศ. 2548 และแผนแม่บทการพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย โดยยึดหลักความเสมอภาคทางการศึกษา ความยุติธรรมทางสังคมด้านการศึกษา และความสอดคล้องกับวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของผู้เรียน

ข. การทบทวนบริบท เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด มีบริบทที่เหมือนและแตกต่างกัน ซึ่งมีผลต่อการพัฒนานโยบายให้สอดคล้องกับบริบท ดังนี้

- ความเหมือนของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด ได้แก่ ก. การเป็นพื้นที่ที่ได้รับการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจตามนโยบายของรัฐบาลในช่วงเวลาเดียวกัน การมีศักยภาพของพื้นที่ด้านการค้าชายแดน การเป็นศูนย์กลางการขนส่งและการเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ CLMV-T และ GMS มีเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการและการท่องเที่ยว และภาคการเกษตร ข. ปัญหาประชากรแฝงและแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของประชากรวัยเด็กในกลุ่มชาติพันธุ์ ค. ปัญหาสังคมที่สืบเนื่องจากปัญหาประชากรแฝง เช่น ปัญหาชุมชนแออัด ยาเสพติด การค้าประเวณี อาชญากรรม สิ่งแวดล้อมชุมชน โรคติดต่อ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้เป็นสภาพแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาและการเรียนรู้ของเด็ก ง. ปัญหาสิ่งแวดล้อม การเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาขยะ ปัญหาระบบนิเวศป่าไม้และทะเล

- ความต่างของพื้นที่

กรณีจังหวัดตากมีเด็กปฐมวัยกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งที่เป็นกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองและกลุ่มแรงงานต่างด้าว ประกอบกับการมีภูมิศาสตร์เป็นเทือกเขาสูงสลับซับซ้อน จึงมีเด็กชนเผ่าพื้นเมืองหรือชาวไทยภูเขาจำนวนหนึ่งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลสถานศึกษา ทำให้ขาดโอกาสและการเข้าถึงการศึกษา ขณะที่เด็กกลุ่มแรงงานต่างด้าวจำนวนหนึ่งอยู่ในครอบครัวยากจนที่สุด เด็กกำพร้า และเด็กไร้สถานะ ก็ขาดโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาเช่นกัน การพัฒนาจึงควรจัดการศึกษาให้ครอบคลุมเด็กเหล่านี้มากขึ้น รวมถึงเด็กชาวไทยในพื้นที่ที่เป็นเด็กกลุ่มด้อยโอกาส เด็กจากครอบครัวยากจนที่สุดในกลุ่มเด็กด้อยโอกาสด้วยกัน ขณะที่จุดเน้นการพัฒนาของพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ได้แก่ การขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยกลุ่มชนเผ่าพื้นเมือง และการจัดการกับปัญหาโรคติดต่อบริเวณพื้นที่ชายแดนแนวตะเข็บไทย-เมียนมาร์ ซึ่งเป็นโรคเฉพาะและมีลักษณะแปลกกว่าโรคทั่วไป

กรณีจังหวัดตราดมีกลุ่มชาติพันธุ์เฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์เฉพาะแรงงานต่างด้าว และมีการแสดงวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ที่ไม่แตกต่างกับชาวไทยเท่าใดนัก ขณะที่จุดเน้นการพัฒนาของพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ได้แก่ การแก้ไขปัญหาเสพติดเนื่องจากเป็นปัญหาสำคัญของชายแดน ไทย-กัมพูชา และปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาขยะ ปัญหาเหล่านี้ต้องมีการจัดการศึกษาเพื่อสร้าง ภูมิคุ้มกันแก่เด็ก และปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่เด็กปฐมวัยทั้งเด็กต่างด้าวและเด็กไทย

ค. ความจำเป็นต่อการพัฒนานโยบาย ได้แก่ (1) การเตรียมความพร้อมด้าน ทรัพยากรมนุษย์ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (2) การจัดการศึกษาสำหรับพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจ พิเศษต้องการการพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาระยะยาว 20 ปี มี และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ ชาติ 20 ปี นโยบายการจัดการศึกษาที่พัฒนาขึ้น ควรมีทั้งฉบับที่เป็นภาพรวมของการพัฒนา และฉบับที่ เป็นนโยบายเฉพาะด้านสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้

- เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราดต้องการพัฒนา นโยบายการจัดการศึกษาในภาพรวมของพื้นที่ ครอบคลุมการจัดการศึกษาทุกระดับและผู้เรียนทุก กลุ่มเป้าหมาย มีเป้าหมายเพื่อเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์สำหรับพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจ พิเศษ รวมถึงการเตรียมการเป็นผู้ประกอบการและแรงงานในประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศหลักด้าน เศรษฐกิจ ได้แก่ จีน และอินเดีย โดยมีการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนแบบบูรณาการเชิงสาระการ เรียนรู้ ทักษะ และการเสริมประสบการณ์ ตลอดทั้งมีการบูรณาการหรือร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากต้องการพัฒนานโยบายการจัด การศึกษาเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ และต้องการ ความมั่นคงชายแดนทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ การออกแบบนโยบายเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์นี้ควรมี เป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัย เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นเด็กครอบครัวยากจนและอยู่ใน ภาคการเกษตร การพัฒนาเด็กปฐมวัยกลุ่มนี้จึงควรเน้นเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ หรือแรงงานในภาคการเกษตร และภาคบริการและการท่องเที่ยว ตลอดทั้งมีการพัฒนาหลักสูตรที่ สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์เด็กปฐมวัย

(2) การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา นโยบาย

ก. การมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มชนเผ่า พื้นเมืองหรือชาวไทยภูเขา ควรมีส่วนร่วมในนโยบายการจัดการศึกษา 5 ระดับ ได้แก่ การมีส่วนร่วม ระดับการรับรู้ข้อมูล ระดับการปรึกษาหารือร่วมกับสถานศึกษา ระดับมีบทบาทร่วมทำกิจกรรมกับ สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับสร้างความร่วมมือแบบทางการกับภาครัฐโดยการเป็น คณะกรรมการชุดต่าง ๆ และระดับการมีอำนาจตัดสินใจในนโยบายโดยการเป็นผู้บริหารท้องถิ่น ผู้บริหาร และบุคลากรสถานศึกษา และผู้นำชุมชน (2) กลุ่มแรงงานต่างด้าวควรมีส่วนร่วม 3 ระดับ ได้แก่ การมี ส่วนร่วมระดับรับรู้ข้อมูล ระดับการปรึกษาหารือร่วมกับสถานศึกษา และระดับมีบทบาทร่วมทำกิจกรรม กับสถานศึกษา

ข. การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ควรมีส่วนร่วมในนโยบายการจัดการศึกษา ทั้ง 5 ระดับ ได้แก่ (1) ระดับการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และสภาพปัญหาต่าง ๆ (2) ระดับการปรึกษาหารือร่วมกับสถานศึกษาโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ และข้อเสนอการจัดการศึกษา (3) ระดับมีบทบาทร่วมทำกิจกรรมกับสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (4) ระดับสร้างความร่วมมือแบบทางการร่วมกับภาครัฐโดยเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการหรือกลไกการจัดการศึกษาท้องถิ่น และ (5) ระดับการมีส่วนร่วมตัดสินใจในนโยบายการจัดการศึกษาในฐานะตัวแทนภาคธุรกิจเอกชน ผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบสังคม ผู้เป็นนักลงทุนในทรัพยากร มนุษย์ และผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้ รูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน สามารถ ดำเนินการได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบแรก การพัฒนากลไกที่ภาคเอกชนเป็นเจ้าของหรือผู้รับผิดชอบ หลัก และรูปแบบที่สอง การพัฒนาที่ภาคเอกชนมีส่วนร่วมเข้าไปเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงาน ร่วมกับภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

ค. การมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนาอื่น ๆ ได้แก่ องค์กรพัฒนาเอกชน ต่างประเทศถูกคาดหวังให้มีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือร่วมกับสถานศึกษา และระดับมีบทบาททำ กิจกรรมร่วมกับสถานศึกษา เช่น การแลกเปลี่ยนครูและบุคลากรทางการศึกษา การสนับสนุน ทุนการศึกษา การพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ของครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นต้น และนักวิชาการถูก คาดหวังให้มีส่วนร่วมระดับการปรึกษาหารือ การให้ความรู้ คำแนะนำแก่สถานศึกษาและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ และความรู้เกี่ยวกับกติกาสากล และอาเซียน

(3) การพัฒนาสิทธิและความสามารถในการพิทักษ์สิทธิด้านการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์

ก. การส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองพัฒนาศักยภาพและ ความสามารถด้านการเป็นผู้นำชุมชนหรือผู้ท้องถิ่น เพื่อพัฒนาบทบาทเป็นผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิก ท้องถิ่น และผู้บริหารสถานศึกษาให้มากขึ้น เพื่อความสามารถในการพิทักษ์สิทธิด้านต่าง ๆ ของชนเผ่า พื้นเมืองในประเทศไทย รวมถึงสิทธิด้านการศึกษาของบุตรหลาน

ข. การส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้กลุ่มแรงงานต่างด้าวรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็น คณะกรรมการชุมชนแรงงานต่างด้าว หรือกลไกในชื่อเรียกอื่น เพื่อดูแลคุณภาพชีวิตและสวัสดิภาพของ พวกเขา เพื่อการปกป้องสิทธิประโยชน์ของตนเอง เพื่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐหรือหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง และเพื่อการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาสำหรับบุตรหลานชาวแรงงานต่างด้าว กลุ่มที่จัดตั้งขึ้น ต้องอยู่ในรูปแบบไม่ทางการเนื่องจากความมั่นคงของประเทศ

2) การพัฒนาเนื้อหา นโยบาย

(1) การสร้างความเสมอภาคของโอกาส การเข้าถึงการศึกษา และคุณภาพการศึกษา

ก. การสร้างความเสมอภาคของโอกาสและการเข้าถึงการศึกษา

- การพัฒนาสำหรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด

ได้แก่ ภาครัฐส่วนกลางจัดสรรและกระจายงบประมาณให้ครอบคลุมเด็กทุกกลุ่ม โดยเฉพาะเด็กปฐมวัย

ที่ยังขาดโอกาสการเข้าถึงการศึกษา ภาคเอกชนจัดตั้งกองทุนการศึกษาสำหรับเด็กในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยมีการบริหารจัดการร่วมกับคณะกรรมการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษด้านการศึกษาของจังหวัดตากและจังหวัดตราด คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดตากและจังหวัดตราด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนชุมชน และภาคีพัฒนาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- การพัฒนาเฉพาะเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ควรสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระจายสถานศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่และทั่วถึงผู้เรียน โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยกลุ่มชาติพันธุ์ในครอบครัวยากจน อาศัยในพื้นที่ห่างไกล และพื้นที่สูง

- การพัฒนาเฉพาะเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด ควรมีกฎเกณฑ์หรือระเบียบให้ครอบครัวแรงงานต่างด้าวหรือชาวกัมพูชาที่นำบุตรหลานมาเรียนฝั่งประเทศไทย จ่ายเงินอุดหนุนการศึกษาหรือสมทบเข้ากองทุนการศึกษาท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณา กำหนดเกณฑ์และครอบครัวที่ควรจ่ายเงินอุดหนุนอย่างเหมาะสม แต่เกณฑ์ดังกล่าวนี้ยกเว้นครอบครัวแรงงานต่างด้าวฐานะยากจน

ข. คุณภาพการศึกษา เป็นการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีจิตบริการ จิตสาธารณะ มีทักษะหลายภาษา พัฒนาเด็กให้มีความรู้พื้นฐานด้านการบริการ การท่องเที่ยว การเกษตร การประมง การขนส่ง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีทักษะด้านภาษาไทยและภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 2 ภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ภาษาพม่า กัมพูชา จีน และอินเดีย การพัฒนาให้เด็กมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม เคารพผู้อื่น อยู่ร่วมในสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลายได้ รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อสังคมไทย รักและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กเป็นแรงงานมีฝีมือหรือผู้ประกอบการรายใหม่ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ กลุ่มประเทศอาเซียนตอนบน ได้แก่ ประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม และไทย หรือกลุ่มประเทศ CLMV-T และกลุ่มประเทศ อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ได้แก่ ประเทศจีน กัมพูชา ลาว เวียดนาม เมียนมาร์ และไทย หรือกลุ่มประเทศ GMS

(2) การสร้างความสอดคล้องของระดับนโยบาย กติกาสากล กับบริบทของพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐส่วนกลางควรมีการเผยแพร่ความรู้กติกาสากลและนโยบายส่วนกลางเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงกติกาของประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะด้านสังคมและวัฒนธรรมว่าด้วยความร่วมมือด้านความยุติธรรมทางสังคมด้านการศึกษา ผลกระทบจากการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษต่อพื้นที่ท้องถิ่น และแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เหมาะสมกับสภาพบริบท

5.4.3 ความเป็นไปได้หรือแนวทางการนำตัวแบบนโยบายไปปฏิบัติ

หน่วยงานหรือกลไกที่เกี่ยวข้องกับนโยบายควรได้รับการกระจายอำนาจให้มีอำนาจอิสระในการพัฒนาและการบริหารจัดการนโยบาย โดยยึดหลักการจัดการตนเองเชิงพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด ทั้งนี้ กลไกที่ควรมีหน้าที่รับผิดชอบหลักหรือเกี่ยวข้องกับนโยบายการจัดการศึกษา หรือกลไกขับเคลื่อนการพัฒนา มี 2 ระดับ ได้แก่

1) ระดับจังหวัด หน่วยงานหลักที่ควรรับผิดชอบนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ควรเป็นคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดตากและจังหวัดตราด โดยทำงานประสานร่วมกับคณะกรรมการเขตพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดตากและตราดที่รับผิดชอบด้านการศึกษา โดยมีการจัดตั้งในรูปแบบ (1) คณะกรรมการพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราดเพื่อพัฒนานโยบายการศึกษาในภาพรวม และ (2) คณะอนุกรรมการพัฒนานโยบายเฉพาะด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการ ควรมาจากตัวแทนภาคีการพัฒนาครอบคลุมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนชุมชน และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) ระดับอำเภอและกลุ่มอำเภอ กลไกนี้อยู่ในรูปแบบคณะอนุกรรมการระดับอำเภอและกลุ่มอำเภอเพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างใกล้ชิดกับพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายในอำเภอและกลุ่มอำเภอนั้น ๆ โดยองค์ประกอบของคณะอนุกรรมการควรมาจากตัวแทนในพื้นที่ที่มีหลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะตัวแทนชุมชน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่อำเภอ กลุ่มผู้ประกอบการ เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ประกอบการท้องถิ่น ผู้ประกอบการภายนอกที่เข้ามาลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยมีการพัฒนาและการบริหารจัดการในลักษณะอำเภอจัดการตนเอง ทั้งนี้ กลไกดังกล่าวนี้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบทั้งการพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาในภาพรวมและนโยบายเฉพาะด้านการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอและกลุ่มอำเภอของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยเน้นเป็นกลไกที่มีกระบวนการพัฒนาดตนเองเพื่อนำไปสู่การกระจายอำนาจระดับอำเภอที่เรียกว่าอำเภอจัดการตนเอง

6. อภิปรายผล

6.1 การพัฒนานโยบาย

การวิจัยนี้สอดคล้องกับการพัฒนานโยบายสาธารณะตามข้อเสนอของ Phuhlissani (2009) Amathole District Municipality (2014) Engineering Institution of Technology (2015) และ Risk and Compliance Officer (2015) โดยสอดคล้องกับการพัฒนากระบวนการนโยบาย ในขั้นตอนการระบุประเด็นนโยบาย โดยการให้ความสำคัญต่อปัญหาสาธารณะหรือบริบทของพื้นที่นั้น และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคีพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับนโยบายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบาย การเป็นปัญหาเร่งด่วนจำเป็นต้องมีการแก้ไข และความเป็นไปได้ของการนำไปปฏิบัติ โดยกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ การแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการรับผิดชอบการพัฒนานโยบาย โดยมีองค์ประกอบมาจากภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน และสอดคล้องกับการพัฒนาเนื้อหาในด้านการทบทวนนโยบายและบริบท โดยการทบทวนทฤษฎีทางสังคมและนโยบายส่วนกลาง การทบทวนบริบทของพื้นที่ ทั้งประเด็นปัญหาและแนวโน้มการพัฒนาในอนาคต และมีผลต่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จำเป็นต่อการมีแผนนโยบายจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของ

เด็กอย่างถูกต้อง การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กต่อบริบทแวดล้อมของพื้นที่ และการเตรียมการพัฒนาเด็กเพื่อรองรับทิศทางการพัฒนาในอนาคต

การวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับการพัฒนานโยบายสาธารณะตามข้อเสนอของ Phuhlissani (2009) Amathole District Municipality (2014) Engineering Institution of Technology (2015) และ Risk and Compliance Officer (2015) ในประเด็นการพัฒนานโยบายโดยการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญและปัจจัยต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ สามารถสนับสนุนการพัฒนานโยบายได้อย่างถูกต้องและมีทิศทาง วิสัยทัศน์ และแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน ทั้งนี้ ผลการวิจัยนี้ แม้ว่าผู้เกี่ยวข้องกับนโยบายต้องการพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาสำหรับพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนานโยบาย

การวิจัยนี้สอดคล้องกับงานศึกษาของ Funkiaw (2016) เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก โดยสอดคล้องตรงกันในประเด็นการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากควรมีหน่วยบริหารจัดการที่มีอำนาจหน้าที่ของตนเองตามหลักการกระจายอำนาจ และมีแนวทางการบริหารโดยเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของพื้นที่ นอกจากนี้ การวิจัยนี้สอดคล้องกับงานศึกษาของ Mahidol University and Trad Provincial Culture Office. (2014). เรื่องแผนทิวทัศน์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนไทย (ตราด) - กัมพูชา โดยสอดคล้องตรงกันว่า จังหวัดตราดกับประเทศไทยกัมพูชามีชายแดนติดต่อกันทั้งทางบกและทะเล ทำให้ประชาชนไปมาหาสู่กัน ชาวกัมพูชาอพยพเข้ามาอยู่ในไทยเรื่อย ๆ และมีผลกระทบต่อการศึกษาให้กับบุตรหลานของชาวกัมพูชาที่เข้ามาอาศัยในพื้นที่ชายแดนไทย (ตราด) กับกัมพูชา

การวิจัยนี้มีทั้งประเด็นสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับงานศึกษาของ Jaikhan (1998). เรื่อง สภาพความเป็นอยู่และปัญหาของชาวเขาเผ่าพื้นเมือง อ. ท่าสองยาง จ. ตาก ประเด็นสอดคล้อง ได้แก่ การมีผลการศึกษาที่ตรงกันว่าบริบทพื้นที่ด้านภูมิศาสตร์เทือกเขาสูงชัน การคมนาคมไม่สะดวก ทำให้เด็กขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและการรับบริการสาธารณะอื่น ๆ จากภาครัฐ ส่วนประเด็นไม่สอดคล้อง ได้แก่ การวิจัยนี้พบว่าผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราดมีทัศนคติเชิงบวกต่อการให้สิทธิโอกาสการจัดการศึกษาแก่เด็กกลุ่มชาติพันธุ์ และไม่มีมีการเลือกปฏิบัติระหว่างเด็กไทยทั่วไปกับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ ขณะที่ผลการวิจัยของณรงค์ ใจหาญ สะท้อนให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีทัศนคติเชิงลบและเลือกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชนเผ่าพื้นเมืองหรือชาวไทยภูเขา

6.2 ความยุติธรรมทางสังคม

การวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดความยุติธรรมทางสังคม ตามข้อเสนอของ Rawls (1972) Fainstein (2010) Postsecondary Education Commission (2005) Equality Commission for Northern Ireland (2012) และ Liangprasert (2014; 123) ในประเด็นหลักความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มด้อยโอกาส การมีสิทธิในการเข้าถึงการบริการของภาครัฐ หลักความเสมอภาค ทุกคนในสังคมโดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสได้รับการปฏิบัติโดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ การได้รับโอกาส การเข้าถึง และ

คุณภาพการศึกษาอย่างเสมอภาค หลักการจัดสรรทรัพยากรและกระจายผลประโยชน์ให้แก่กลุ่มคนในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มคนด้อยโอกาส หลักการยอมรับและเคารพความหลากหลาย การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของผู้เรียน และหลักการมีส่วนร่วมหรือหลักประชาธิปไตย โดยการพัฒนานโยบายควรให้ภาคีทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม

7. สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด ควรมีการพัฒนาทั้งด้านกระบวนการนโยบาย โดยการระบุความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนานโยบาย การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา นโยบาย และการพัฒนาสิทธิและความสามารถในการพิทักษ์สิทธิด้านการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ และการพัฒนาเนื้อหา นโยบาย โดยคำนึงถึงการสร้างความเสมอภาคของโอกาส การเข้าถึงการศึกษา และคุณภาพการศึกษา และการสร้างความสอดคล้องของระดับนโยบาย กติกาสากล กับบริบทของพื้นที่ รวมทั้งการมีเป้าหมายพัฒนานโยบายเพื่อสร้างคามยุติธรรมทางสังคม ภายใต้หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักการกระจายทรัพยากรและการแบ่งสรรประโยชน์ หลักการยอมรับความหลากหลาย และหลักประชาธิปไตย

ทั้งนี้ คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดควรเป็นหน่วยงานรับผิดชอบการพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด โดยดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนภาคเอกชนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษควรมีนโยบาย แผนและโครงการด้านการสนับสนุนการจัดการศึกษาในพื้นที่ โดยประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน เพื่อแสดงออกถึงความรับผิดชอบสังคมและการให้คุณค่าแก่ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐส่วนกลางควรเป็นหน่วยงานกลางด้านสนับสนุนการพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งเป็นหน่วยงานเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์สู่หน่วยงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากและจังหวัดตราด

สำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคตควรขยายผลการศึกษาวิจัยในประเด็นการพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงด้านกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ จังหวัดเชียงรายและจังหวัดกาญจนบุรี ควรศึกษาวิจัยในประเด็นการกระจายอำนาจทางการศึกษา หรือการจัดการเชิงพื้นที่ในนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ โดยทำการศึกษาเชิงลึกจำแนกตามกลุ่มชนเผ่าพื้นเมือง กลุ่มแรงงานต่างด้าว และควรศึกษาครอบคลุมถึงกลุ่มเด็กในศูนย์อพยพหรือเด็กที่มีฐานะเป็นผู้ลี้ภัย และควรศึกษาวิจัยในประเด็นที่เชื่อมโยงกับกติกาสากล ประชาคมอาเซียน และการรวมกลุ่มระหว่างประเทศระดับ อนุภูมิภาคที่มีผลต่อนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย

8. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง ตัวแบบการพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อการสร้างคามยุติธรรมทางสังคม กรณีศึกษา พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดตากและจังหวัดตราด ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดินประจำปี พ.ศ. 2560 คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ และสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ในการสนับสนุนทุนวิจัยดังกล่าว ตลอดจนถึงขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา (รองศาสตราจารย์ ดร. ศิโรจน์ ผลพันธิน) ผู้ทรงคุณวุฒิ (รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต สวัสดิ์ผล) และผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ทุกท่านในความกรุณาสละเวลาจนทำให้การวิจัยนี้สำเร็จโดยสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- Adams, M., Bell, L. and Griffin, P. (1997). *Teaching for Diversity and Social Justice*. New York: Routledge.
- Amathole District Municipality. (2014). *Policy Development Framework*. Amathole: Policy and Research Unit.
- Engineering Institution Technology. (2015). *Policy Development and Review Process Guideline*. Engineering Institution Technology.
- Equality Commission for Northern Ireland. (2012). *Indecators of Equality of Opportunity And Good Relations in Education*. Nothern Ireland.
- Fainstein, S.S. (2010). *The Just City*. United states of America Cornell University Press.
- Funkiaiw, A. (2016). Proposed policy for the Special Economic Development Zone, Tak Province. *Journal of Public Administration and Politics*. 5(1/2016).
- Jaikhan, N. (1998). *Living Conditions and problems of Indigenous, Tha Song Yang District, Tak Province*. Bangkok: The Thailand Research Fund.
- Liangprasert, R. (2014). "Building a Just City Through Educational Provision" In *King Prajadhipok's Institute Journal*, 12(1), pp. 113-131.
- Mahidol University and Trad Provincial Culture Office. (2014). *Cultural map of Border ethnic groups Thai (Trad) – Combodia*. Mahidol University and Trad Provincial Culture Office.
- Phuhlisani. (2009). *Approaches to Policy Development*. South Africa: Department of Rural Development and Land Reform.
- Postsecondary Education Commission. (2005). *Education goals and performance indicators*. City.
- Rawls, J. (1972). *A Theory of Justice*. Cambridge: Harvard University.

- Risk and Compliance. (2015). *Guidelines on Policy Development*. Dublin: Dublin City University.
- Sangkaew, B., Phookpan, P. and In-chan, D. (2018). *A development model of early childhood education policy for ethnic children to build social justice: A case study of Special Economic Areas of Tak and Trat provinces*. Bangkok: Suan Dusit University.
- Yang-dee, P. and Munpakdee, P. (2016). *Citizen Participation Promotion*. Bangkok: Ministry of Industry.